

ПРОТОКОЛ № 1
засідання вченої ради
Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди
від 1 березня 2013 року

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Представлення до вчених звань (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

2. Наукова доповідь: «Теорія та практика корекційної роботи з особами, які вчинили насильство в сім'ї» (доктор педагогічних наук, професор І.М. Трубавіна).

3. Щодо проектів нової редакції Закону України «Про вищу освіту» (доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор І.Ф. Прокопенко; перший проректор, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України В.І. Євдокимов).

4. Про оголошення конкурсу на посаду проректора з наукової роботи (доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор І.Ф. Прокопенко).

5. Звіт про роботу спеціалізованої вченої ради Д 64.053.04 (заступник голови спеціалізованої вченої ради, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи С.Т. Золотухіна).

6. Звіт про роботу спеціалізованої вченої ради Д 64.053.07 (голова спеціалізованої вченої ради, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії М.Д. Култаєва).

7. Звіт докторанта третього року навчання кандидата юридичних наук, доцента Оксани Михайлівни Пономаренко (перевіряючі: доктор історичних наук, професор В.Я. Білоцерківський, доктор філософських наук, професор М.В. Триняк).

8. Звіт докторанта третього року навчання кандидата педагогічних наук, доцента Олени В'ячеславівни Москаленко (перевіряючі: доктор педагогічних наук, професор В.І. Гриньова, доктор філософських наук, професор Н.В. Радіонова).

9. Про затвердження тем дисертаційних досліджень (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

10. Про затвердження концепції діяльності Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди щодо надання освітньої послуги у сфері вищої освіти з підготовки іноземних громадян за акредитованими напрямами, спеціальностями з ліцензованим обсягом освітньої послуги 220 осіб (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

11. Про допуск до участі в конкурсі на обрання в члени Міжнародної академії наук з педагогічної освіти доктора наук з фізичного виховання та спорту, професора Козіну Ж.Л.

12. Про висунення кандидатур з числа молодих учених, які мають значний науковий доробок та можливість проводити наукові дослідження, на призначення стипендій Кабінету Міністрів України для молодих учених на 2013 – 2015 роки (учений секретар університету, кандидат філологічних наук, доцент Т.І. Тищенко).

13. Про рекомендацію до друку (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

I. СЛУХАЛИ: Представлення до вчених звань (к. філол. н., доц., учений секретар університету Т.І.Тищенко).

Представити до вченого звання **доцента:**

- кандидат філологічних наук **Борисова Володимира Андрійовича**; кафедра англійської фонетики і граматики (“за” – 42, “проти” – немає , недійсних бюлетенів – немає).

- кандидата педагогічних наук **Українську Ольгу Олексіївну**; кафедра англійської філології (“за” – 42, “проти” – немає , недійсних бюлетенів – немає).

- кандидата політичних наук **Прокопчук Юлію Сергіївну**; кафедра політології, соціології та культурології (“за” – 42, “проти” – немає , недійсних бюлетенів – немає).

УХВАЛИЛИ: 1. Протокол лічильної комісії затвердити.

II. СЛУХАЛИ: Наукова доповідь «Теорія та практика корекційної роботи з особами, які вчинили насильство в сім'ї» (доктор педагогічних наук, професор І.М. Трубавіна).

Шановний Іване Федоровичу, шановні члени Вченої ради! Теорія та практика корекційної роботи з особами, які вчинили насильство в сім'ї - світовий та вітчизняний досвід д.п.н. проф. Трубавіна Ірина Миколаївна.

Поняття насильства в сім'ї

“насильство в сім'ї” - будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю;

фізичне насильство в сім'ї - умисне нанесення одним членом сім'ї іншому члену сім'ї побоїв, тілесних ушкоджень, що може призвести або призвело до

смерті постраждалого, порушення фізичного чи психічного здоров'я, нанесення шкоди його честі і гідності;

сексуальне насильство в сім'ї - протиправне посягання одного члена сім'ї на статево недоторканість іншого члена сім'ї, а також дії сексуального характеру по відношенню до неповнолітнього члена сім'ї;

психологічне насильство в сім'ї - насильство, пов'язане з дією одного члена сім'ї на психіку іншого члена сім'ї шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно спричиняється емоційна невпевненість, нездатність захистити себе та може завдаватися або завдається шкода психічному здоров'ю;

економічне насильство в сім'ї - умисне позбавлення одним членом сім'ї іншого члена сім'ї житла, їжі, одягу та іншого майна чи коштів, на які постраждалий має передбачене законом право, що може призвести до його смерті, викликати порушення фізичного чи психічного здоров'я.

Характеристика особи, яка вчинила насильство в сім'ї

Соціально-демографічна характеристика. За статтю, як правило, серед засуджених за насильство, домінують чоловіки – більше 86%. Найбільш висока кримінальна активність відмічається у осіб віком 30-40 років – приблизно третина осіб і 25-29 років -24% осіб. Доля злочинців більш молодшого віку (18-24 років) складає 15%. Частка засуджених у віці 41 рік і старших становить 27%, Неповнолітніх злочинців виявлено 1,6% відповідно. Більшість винних були одруженими або перебували у фактичному шлюбі. За освітнім рівнем домінують засуджені із неповною середньою та середньою освітою: кваліфіковані вбивства – 74,6%, умисні вбивства – 66,9%, тяжкі тілесні ушкодження – 75,2%. Аналіз відомостей про соціальне положення і рід занять злочинців показує, що більше 65% із них на момент вчинення злочину тимчасово не працювали або були безробітними.

Серед працюючих злочинців переважають робітники низької кваліфікації – третина.

Кримінально-правова характеристика. Більше 1/3 засуджених до вчинення злочину притягалися до адміністративної відповідальності за вчинення різного роду правопорушень. Крім того, 28% винних раніше мали судимості. На момент вчинення злочину більше 70% злочинців перебували у стані алкогольного сп'яніння.

Морально-психологічна характеристика. Більше 1/2 винних до вчинення злочину вели інертно-паразитичний спосіб життя та зловживали спиртними напоями, У 1/3 осіб судово-психіатричними та судовопсихологічними експертизами виявлені психічні аномалії у межах осудності: хронічний алкоголізм; психопатія; залишки черепно-мозкових травм; наркоманія; олігофренія; епілепсія, шизофренія. Найбільш типовими емоційно-вольовими рисами злочинців були: запальність, імпульсивність, агресивність – більше 1/3 грубість, жорстокість—у 20% ; конфліктність, ревнивість - у 40%

Портрет насильника

1. МІФ про його особливу роль і особливі здібності; наявність власної точки зору, що не підлягає змінам та обговоренню; своє власне розуміння влади; рівень

культури частіше низький, але бувають кривдники з високим рівнем обізнаності; брак знань щодо законодавства; відсутність вмінь обговорювати проблеми; гіпертрофована жага особисто приймати всі рішення.

2. ЦІННОСТІ: власна кар'єра; цінності своєї власної батьківської, часто дисфункціональної чи тоталітарної сім'ї; власне самоствердження, навіть за рахунок інших людей; мати людину, яка повинна мене обслуговувати і мені служити; ніхто не повинен мати будь-яких сумнівів в моїй геніальності чи спроможності.

3. МОТИВИ: влада за всяку ціну; подолати свої дитячі комплекси за допомогою насильства щодо близьких людей; реалізувати свою систематичну агресивну поведінку, не набуваючи ніяких покарань; віра в те, що кохання може бути і з кулаками; віра в те, що життя жертви та дітей ніщо у порівнянні з моїм; віра в те, що саме він знає, в чому щастя жертви та дітей; страх перед змінами у своєму житті (дружина піде працювати, наприклад).

4. ЕТИКА, МОРАЛЬ: установки на те, що заради нього чи його цілей всі близькі повинні жертвувати всім; готовність вирішувати всі питання силою; готовність до того, щоб близькі люди втратили своє достоїнство; прийняття етики стосунків у своїй батьківській сім'ї, яка є (була) дисфункціональною чи тоталітарною за норму.

5. САМООЦІНКА: завищена самооцінка чи скрита занижена при бажанні мати високу самооцінку; втрата віри в близьких і гіпертрофована віра в себе; стигматизація близьких людей і надання їм соціальних ролей: „нероба”, „нікчема”, „погана господарка”, „погана мати”, „невіглас” тощо і через це штучне підняття своєї власної самооцінки; маючи дитячі психологічні травми, намагання вирішити проблему через штучне підняття своєї самооцінки і штучне зниження самооцінки близьких людей

6. ЕМОЦІЙНИЙ СТАН: почуття правоти завжди і у всьому; хронічний стрес, систематична агресивна поведінка; втрата рівноваги; зловживання засобами „набуття рівноваги” – алкоголь, наркотики тощо; страх щодо суспільства, начальників...; відчуття повсякденності факту насильства в сім'ї.

Категорії насильницьких злочинців

1. Люди, у яких основною з особливостей є висока емоційна зараженість змісту думок, ідей, що вибірково проявляється у деяких ситуаціях. Сюди можна віднести осіб, які через здійснення насильницької поведінки прагнуть подолати, хоча б тимчасово, стан психологічної залежності від певної людини, по відношенню якої вони й здійснюють насильство.

2. Люди, які вирішують проблему виходу зі стану психологічної залежності шляхом активного нав'язування своєї особи іншим, досить конкретним людям. Такі насильники переживають потребу довести цінність свого «Я» і добитися її визнання. Таке нав'язування своєї особи носить яскраво виражений демонстративний характер. Для цього використовуються всі способи втягнути іншу людину до сфери свого впливу, тобто по суті підкорити її собі і використати як донора

3. З потребою утвердитися у власній думці про себе як про особу, яка здатна прийняти рішення, скоїти вчинок, здійснити незвичну, небезпечну,

ризиковану дію. постійна невпевненість у собі, коливання, нездатність приймати рішення, більш-менш усвідомлюване почуття неповноцінності, своєї нікчемності, яке сильно їх виснажує, вони перебувають у постійній готовності позбутися цього почуття, подолати його. Це штовхає їх в ситуації ризику, небезпечних обставин з погано передбачуваними наслідками.

4. Люди з пасивною психологічною позицією, що виражена у зниженому, трохи пригніченому настрої, притупленні інтересів, прагнень, бажань. часто говорять про власну неповноцінність, втрату життєвої перспективи і професійної спроможності, висловлюють думки про суїцид. більш характерними є для них схильність до алкоголізації, фіксованість на стані свого здоров'я. Свої злочини скоюють, опинившись у специфічній ситуації, що зводиться до явної експлуатації цих людей домашнім або найближчим оточенням.

5. Люди з гіпертрофованим почуттям того, як має бути, почуттям належного. Вони пред'являють до оточуючих дуже високі і жорсткі вимоги з позицій власних уявлень про норми поведінки.

По суті ці люди є жорстко залежними від своїх уявлень про належне. Тому незначні відхилення поведінки інших людей від цього уявлюваного еталону викликає у них почуття емоційного дискомфорту, а більш значущі відхилення – почуття внутрішнього обурення і дії щодо насильницького коректування ситуації у відповідності з їхніми уявленнями про належне.

У таких випадках людина знаходиться в полоні власних ідеальних уявлень і не сприймає багатообразність життя; вона насильно підганяє його під власні уявлення. Часто такі люди виступають поборниками справедливості, при цьому основним способом її встановлення є насильство, примушення.

Розвиток насильства

В основі формування і розвитку схильностей до агресивної насильницької поведінки та здійснення насильницьких дій лежать умови, що різко утруднюють задоволення потреб, котрі людина вважає для себе життєво важливими, а отже, від яких вона знаходиться в стані жорсткої залежності.

На жаль, більшість з цих умов, а також законів і закономірностей за якими виникають ці умови, а, отже, й означені схильності, психологічні залежності як передумови насильства й сама насильницька поведінка, людиною не усвідомлюються, і тому залишаються для неї некерованими. Злочинне посягання є, як правило, результатом протиправного розв'язання тривалого сімейно-побутового конфлікту.

Показово, що такі конфлікти розвивалися і ускладнювалися від 1 міс до 1 року- близько 40%; від одного року до понад 5 років – 46%. В решті випадків динаміка конфлікту вимірювалася годинами або ліченими хвилинами.

Повод для насильства

За матеріалами кримінальних справ у 70% випадків у ході конфліктів злочинці активно застосовували психічне і фізичне насильство стосовно потерпілих. Дослідженням встановлений предмет сімейно-побутових конфліктів.

Одним із найпоширеніших предметів гострих зіткнень є зловживання конфліктуєчими спиртними напоями – 32%.

Далі йдуть: розтринькування домашнього майна, безробіття, матеріальна скрута, борги, відмова видані грошей на придбання спиртних напоїв; підозра в зраді (ревності) ; житлові умови, принижуючі образи, сумісне проживання з родичами, порушення громадського спокою.інші причини: заборона зустрічатися, бажання розірвати стосунки,перешкода коханню,обіцянка працевлаштування тощо.

ФАКТОРИ І ТЕОРІЇ НАСИЛЬСТВА

- соціально-педагогічні (відсутність усвідомленого батьківства, сімейних цінностей в суспільстві, позитивної моделі сімейного життя на засадах гендерної рівності, сімейного виховання на основі прав дитини, цінностей, життєвих умінь),

- правові (ставлення до насильства як до внутрішньо-сімейної проблеми, що відбито в законодавстві, а не як до негативного суспільного явища, до членів сім'ї як до власності через відсутність правової свідомості),

політичні (прихильність гендерним стереотипам, пріоритет в політиці не проблемам сім'ї та гендерної рівності, розподілу влади та тру. далеким від сім'ї питанням, увага до материнства і дитинства, а не сім'ям в цілому, прогалини в увазі до батьківства, чоловіків).

- соціально-педагогічні (відсутність усвідомленого батьківства, сімейних цінностей в суспільстві, позитивної моделі сімейного життя на засадах гендерної рівності, сімейного виховання на основі прав дитини, цінностей, життєвих умінь),

- правові (ставлення до насильства як до внутрішньо-сімейної проблеми, що відбито в законодавстві, а не як до негативного суспільного явища, до членів сім'ї як до власності через відсутність правової свідомості),

політичні (прихильність гендерним стереотипам, пріоритет в політиці не проблемам сім'ї та гендерної рівності, розподілу влади та тру. далеким від сім'ї питанням, увага до материнства і дитинства, а не сім'ям в цілому, прогалини в увазі до батьківства, чоловіків).

- соціально-медичні (відсутність репродуктивної культури у населення, відповідального батьківства, системи сімейних лікарів, алкоголізм, наркоманія, агресія тощо)

- фізіологічні та медичні (порушення гормонального фону, обміну речовин, швидкості реакцій, прийом збуджуючих ліків, хвороби нервової системи тощо).

Теоріями насильства в сім'ї є: ситуаційна, соціальних змін, символічної взаємодії, кожна з яких не існує на практиці окремо, доповнює друг друга в залежності від ситуації та особистості кривдника.

Соціальні і культурні умови насильства в сім'ї

Відсутність у соціальній свідомості чіткої оцінки фізичних покарань.

Демонстрація насильства у засобах масової інформації.

Права громадян на недоторканість приватного життя, власну та сімейну таємницю, закріплені у Конституції, не дозволяють своєчасно встановити факт насильство і здійснити втручання.

Відсутність ефективної превентивної політики держави.

Недостатнє розуміння суспільством насильство як соціальної проблеми.

Низька правова грамотність населення.

Погана обізнаність як дорослих, так і дітей про свої права.
Недосконалість законодавства.

Підходи до захисту від насильства в сім'ї в світі

1) інформаційний (просвітницький). Знання прав людини допомагає їх не зневажати.

2) силовий підхід: порушення прав людини, закріплених законодавчо, карає порушника незалежно від того, чи знав він, що порушує права іншої людини, чи ні.

3) підхід ненасильницького опору М. Ганді: „...протистояння злу через насильство лише приумножує зло, і, оскільки зло може спиратися тільки на насильство, треба цілковито утриматися від останнього, щоб позбавити зло його опори”, „відмова потурати злу так само є обов'язком, як і співпрацювати з добром”;

4) діяльнісний підхід, що полягає у щоденній роботі щодо безпосереднього захисту прав. Він долає протиріччя між „війною і миром, насиллям і покорою, расизмом і людською гідністю, гнобленням і гонінням та свободою і правами людини, злиднями та свободою від нестатків”

5) християнський підхід: всі зрушення відбуваються у повній відповідності до Провидіння. Цей підхід утримує від безвідповідальних висловів, що не зближують, а відлучують, і від поспішних висновків

6) політико-економічний підхід - надати людям рівність у можливостях, надати допомогу тим, хто на неї потребує, зберегти громадські свободи для всіх, використовувати надбання науково-технічного прогресу для розширення і неухильного підвищення рівня життя.

7) підхід викриття насильства і ненависті, який полягає у збереженні пам'яті про жертви насильства через пресу, TV, книги, допомогу жертвам гноблення з метою попередження майбутнього насильства;

8) виважений підхід (О. Д. Сахаров) - готовність до „творення кращого, людянішого суспільства, досконалішого світового порядку через реформи, а не революції, через захист жертв, а не повалення чи засудження режимів, здатність тверезо розмірковувати, берегти знання і досвід, розвиток зв'язків з іншими соціальними системами з метою вибору кращого для життя людей

Корекційні програми з особами, які вчинили насильство в сім'ї

№ п/п	Ознака	Країни		
		Австралія	США	Європа
1.	Мета	Формування відповідальності І зміна поведінки	Зміна поведінки І ставлення	Підвищення безпеки жінок та дітей, зміна поведінки та поглядів

2.	Підходи, які лежать в основі побудови і реалізації програм	Особистісний + Діяльнісний, гендерний	Когнітивно-поведінковий, теорія соціального навчання, екологічний, профілактичний, фемінізм, каральний підхід, медичний, комплексний, соціокультурний	Гендерний, когнітивно-поведінковий, теорія соціального навчання, фемінізм
3.	Тривалість	24 години, 1р. на тиждень + 3 додаткові зустрічі	12-52 тижні, 1-2 год на тиждень	Від 75 год протягом 30 тижнів
4.	Модулі	Психологічні, соціально-педагогічні	Психологічні, психотерапевтичні, соціально-педагогічні, контрольний	Психологічні, соціально-педагогічні
5.	Кількість осіб	8-12 осіб	8-12 осіб	8-12 осіб
9.	Методи реалізації	Групова робота, інд.консультації, переконання, надання практичної допомоги, д/з, рольові ігри, емпатія, тайм-аут, уникнення небезпечних зон, особисті плани змін, переписування сценарію, планування підтримки ненасильства, спілкування чоловіків парами між заняттями, оцінка сімей, рефлексія, вправи	Групова, інд. робота, рефлексія, інформування вправи, бесіди, інформування, тренінги, стажування, консультативні групи, навчання здоровим стосункам і поваги до жінок, інтерактивний веб-сайт, дослідження проблеми, компанії, акції	Вправи, дискусії, групова та інд. робота, бесіди, у т.ч. телефонні, інформування, рефлексія, гендерний аналіз, емпатія

Особливості корекційних програм в світі

Більшість розраховані на чоловіків, меншість - для дітей. Жінки, як особи, які вчиняють насильство в сім'ї, не розглядаються як об'єкти корекційних програм. Програми розраховані на формування ненасильницької поведінки через зміну ставлення до насильства, формування нових поглядів і відповідальності, знань та вмій;

Програми в основному передбачають групову роботу у поєднанні з індивідуальними консультаціями; склад груп – до 12 осіб. програми є примусовими, з санкціями суду, служб пробації, поліції (США, Європа), та добровільними, за підтримкою громад через суспільну думку (Австралія);

Науковими підходами програм є: гендерний, когнітивно-поведінковий, соціального навчання. В Австралії- особистісно - діяльнісний підхід, перевиховання, США - ще екологічний, медичний, профілактичний, каральний, феміністичний, комплексний, соціокультурний; в Європі – феміністичний;

Передбачають вправи, рефлексію, домашні завдання, інформування. Покарання за невідвідування програм є у США та подекуди – в Європі; Зміст програм, як правило модульний: психологічний, психотерапевтичний, соціально-педагогічний; модулі можуть проводитися лінійно або паралельно; Роль ведучого - від фасилітатора і консультанта до перевіряючого, вчителя, лікаря тощо.

Критерії ефективності програм-відсутність випадків учинення насильства; зміни в поведінці, ставленнях, якостей чоловіків і дітей; покращення сімейних стосунків;

Програми можуть бути систематизовані, як у США (через рівні запобігання насильству: первинна, вторинна, третинна програма та запобігання через цільові групи) та розрізненими (Велика Британія), проводиться державними і місцевими, загальними і соціокультурними, добровільними і примусовими, мультидисциплінарними та однодисциплінарними.

Недоліки корекційних програм у світі

1. Відсутність правового, соціально-медичного та соціально-економічного модулів. Лише освітньо-психологічна спрямованість програм, хоча в Австралії, Британії кажуть ще й про виховання та перевиховання чоловіків, що є слушним і можливим, оскільки є на це час (до 1 року – тривалість програм)

2. Координація зусиль фахівців по реалізації корекційних програм стосується питань санкцій за невідвідування програм, організацію роботи, але не розробки та реалізації змісту програм;

3. Узагальнені вимоги до корекційних програм є лише в Європі («Мінімальні стандарти практики вирішення організаційних питань, щодо роботи з особами, які вчинили насильство в сім'ї» - Дирекція з прав людини Ради Європи, Страсбург), всі інші програми самі формують вимоги до їх реалізації, виходячи з місцевих можливостей;

Позитивний досвід корекційних програм у світі

масовість, багатомодульність, різність. це робить їх адресними, доказовими, переконливими і доступними для кривдників, дозволяє підібрати найбільш відповідну програму для них;

Поєднання інформування, переконання з примусом, санкціями, наглядом, рефлексією, що змушує кривдника їх пройти обов'язково;

Спрямованість на формування мотивації у кривдників до участі в програмах, навчання їх на власному досвіді, що приводить до постійного аналізу своєї поведінки;

Зв'язок психологічного і соціального-педагогічного блоків як доповнюючий один одного, спрямованих на зміну ставлення до насильства і після цього тільки – на формування нової моделі поведінки;

Етапність роботи, контроль за успіхом проходження етапів;

Можливості адаптації досвіду в Україні

опора на спільні зусилля, поєднання навчання з примусом, наявність різних за змістом програм, різних підходів і різних фахівців, особливі методи навчання дорослих, врахування цільової групи (дорослі, діти, меншини тощо), рівні та етапи роботи, критерії ефективності роботи програм.

Проведення на базі державних і муніципальних сімейних центрів; центрів допомоги сім'ям, релігійних установ, громадських організацій, мас-медіа, лікарень, науково-освітніх закладів

Визначення корекційної роботи

корекційна робота з особами, які вчинили насильство в сім'ї – це комплекс соціальних послуг, який спрямований на формування ненасильницької поведінки, яка ґрунтується на відповідальності за свою поведінку та її наслідки для себе та членів сім'ї, усвідомленні того, що насильство – це порушення прав людини, правопорушення та злочин (в окремих випадках), новій моделі семейного життя на засадах гендерної рівності і дотриманні прав членів родини. Вона може здійснюватися як окремий, новий вид соціальної і соціально-педагогічної роботи, що передбачає надання послуг соціального супроводу, реабілітації, профілактики.

З дітьми корекційна робота передбачає ще обов'язкове перевиховання, що можливо в навчальних закладах, ВТК.

Можливий зміст корекційної роботи

в залежності від причин насильства корекційна робота може здійснюватися як:

- перевиховання, соціальне навчання; соціальну корекцію як усунення негативних факторів для її вияву і створення умов для її не прояву;
- правову просвіту і виховання дітей і дорослих;
- соціальну профілактику, реабілітацію, супровід для дітей, молоді і дорослих;
- психокорекція;
- соціально-медична корекція як інформування про наслідки насильства для здоров'я і розвитку членів родини, їх життя;
- соціально-педагогічна корекція як пропагування і організація засвоєння нових, позитивних моделей поведінки, спілкування, дозвілля тощо, яких насильники ще не знали.

-соціально-економічна корекція як створення умов для набуття членами сім'ї фінансової незалежності, підвищення матеріального рівня життя сім'ї.

Основи здійснення корекційної роботи в Україні

Правовими основами корекційної роботи з особами, які вчинили насильство в сім'ї є Закони України «Про попередження насильства в сім'ї», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про міліцію», «Про органи і служби у справах неповнолітніх», «Про соціальні послуги».

Теоретико-методичними основами роботи з насильниками в сім'ї є загальнонаукові підходи (антропологічний, особистісний, діяльнісний, ресурсний, аксіологічний, гуманістичний, культурологічний, системний, акмеологічний), світові підходи демократії до захисту прав людини, політичний підхід «соціальної держави», юридичний підхід «правової держави», родиноцентричний підхід до соціально-педагогічної роботи, підходи соціальної роботи «допомога для

самопомогі» та «кризове втручання», окремі психологічні, соціологічні, філософські підходи.

Основи здійснення корекційної роботи в Україні

Правовими основами корекційної роботи з особами, які вчинили насильство в сім'ї є Закони України «Про попередження насильства в сім'ї», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про міліцію», «Про органи і служби у справах неповнолітніх», «Про соціальні послуги».

Теоретико-методичними основами роботи з насильниками в сім'ї є загальнонаукові підходи (антропологічний, особистісний, діяльнісний, ресурсний, аксіологічний, гуманістичний, культурологічний, системний, акмеологічний), світові підходи демократії до захисту прав людини, політичний підхід «соціальної держави», юридичний підхід «правової держави», родиноцентричний підхід до соціально-педагогічної роботи, підходи соціальної роботи «допомога для самопомогі» та «кризове втручання», окремі психологічні, соціологічні, філософські підходи.

Мета і завдання корекційних програм в Україні

Метою корекційної програми є: формування досвіду ненасильницької поведінки і гуманістичних цінностей.

Завданнями програми є: формування відповідальності за свою поведінку та її наслідки для себе та ін. членів сім'ї, організація усвідомлення того, що насильство – це порушення прав людини, правопорушення, організація засвоєння нової моделі семейного життя на засадах гендерної рівності і дотриманні прав членів родини, загальнолюдських, сімейних і особистих цінностях.

Принципи корекційної роботи

1) *суспільно-політичні* (пріоритет прав сім'ї у суспільстві, членів сім'ї у родині; законність);

2) *організаційні* (детермінізм, доступність послуг; ресурсна обґрунтованість роботи; демократизм; гнучкість, реальність; міжсекторальне партнерське втручання в розв'язання проблем сім'ї; результативність; оптимальність та інновації; розподіл відповідальності за розв'язання проблем);

3) *педагогічні* (комплексний, диференційований підходи; системність і систематичність у роботі; гуманізм; науковість; зворотний зв'язок; цілеспрямованість, компетентність з проблем сім'ї);

4) *соціально-педагогічні, пов'язані з особливостями сім'ї* (спрямованість на розвиток сім'ї, її членів; позитивна модель семейного життя; суб'єктність та об'єктність клієнта у роботі водночас; активізація клієнта у розв'язанні проблем, мотивація до співпраці).

Зміст корекційних програм

Зміст корекційних програм –це педагогічно адаптований соціальний досвід ненасильницької поведінки, який треба засвоїти, вимоги до особи, яка вчинила насильство в сім'ї, якими вона повинна оволодіти під час проходження корекційних програм, які забезпечать припинення і викоренення насильницької поведінки.

Особливостями змісту корекційних програм є їх мультидисциплінарний характер в залежності від причин насильства є обов'язкові і варіативні модулі

програми. До обов'язкових належать: правовий, психологічний, соціально-педагогічний. Це пов'язуємо з етапами подолання насильства- припинити, змінити ставлення і замислитись над поведінкою, захотіти засвоїти нову, ненасильницьку модель поведінки і засвоїти її. Якщо є окремі проблеми, причини насильства, то потрібні варіативні модулі. До варіативних модулів належать – соціально-економічний, соціально-медичний.

Завдання обов'язкових модулів програм

Правова корекція передбачає зупинення насильства під впливом передачі знань про відповідальність за насильство та усвідомлення своєї відповідальності за його наслідки для інших членів сім'ї і для самого кривдника.

Психокорекція працює на зміну ставлення особистості до насильства – як психіка кривдника реагує на нього, як воно відбивається в різних формах відображення - і змінює це ставлення до явища, але не дає нової моделі поведінки, нових якостей, властивостей, почуттів тощо.

Соціально-педагогічна корекція передбачає стимулювання прояву позитивних якостей особистості і не прояву негативних та показує і пропагує в суспільстві, сім'ях нові моделі поведінки: як будувати сімейні стосунки на засадах гендерної рівності, як поважати права членів родини і взагалі перший раз дізнатися про них нарешті, як налагодити стосунки в сім'ї, оволодіти життєвими вміннями.

Завдання варіативних модулів програм

Соціально-економічна корекція передбачає розбудову сімейної економіки на засадах гендерної рівності через оволодіння економічними вміннями членами сім'ї, усунення залежності та економічної нерівності, формування економічного мислення і виваженої поведінки, критичного мислення.

Соціально-медична корекція вимагає формування відповідального ставлення до здоров'я свого та членів сім'ї, ознайомлення особи, яка вчинила насильство, з інформацією про наслідки насильства на всебічний і гармонійний розвиток і здоров'я (фізичне, психічне, соціальне, психологічне) дитини, дорослого – жінки чи чоловіка, на життя сім'ї – для усвідомлення своєї поведінки, формування відповідальності за свої вчинки.

Критерії ефективності здійснення корекційної програми

Підвищення якості життя сім'ї, під якою розуміють складну систему низки факторів, кожний із яких можна розглядати і з об'єктивного, і з суб'єктивного боку.

Це такі фактори: фізичне здоров'я, емоційне здоров'я (наприклад, задоволеність, самоповага, щастя), матеріальний добробут, робота, творчість, стосунки із близькими людьми, безпека, безпосередня залученість до певного суспільства.

Ці фактори відбивають потреби сім'ї, які відтворені в її правах і правах членів родини, правах дитини.

Запитання ставили: кандидат філологічних наук, доцент Т.П. Стаканкова.
доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор І.Ф. Прокопенко.

Виступили: доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор І.Ф. Прокопенко.

УХВАЛИЛИ: Інформацію прийняти до відома.

ІІІ. СЛУХАЛИ: Щодо проектів нової редакції Закону України «Про вищу освіту» (доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор І.Ф. Прокопенко; перший проректор, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України В.І. Євдокимов).

Щодо проектів нової редакції Закону України «Про вищу освіту»

Шановні члени Вченої ради!

Чинний закон України «Про вищу освіту» ухвалений понад 10 років тому. З того часу Україна приєдналася до Болонського процесу; відбулися значні зміни в організації навчального процесу; суттєвого розвитку набуло студентське самоврядування; запроваджено зовнішнє незалежне оцінювання знань абітурієнтів; значно розширилися академічна мобільність студентів, викладачів та науковців. Всі ці причини обумовлюють необхідність оновлення законодавства щодо вищої освіти. Розробка нової редакції закону почалася в 2008 році з ініціативи профільного міністерства. В липні 2009 року проект цього документу обговорювався на слуханнях у комітеті Верховної Ради України, потім активно доопрацьовувався. Обговорення цього проекту було досить широким.

У 2010-2012 роках законотворча робота з питань вищої освіти активізувалася. З'являлися, а потім відзивалися законопроекти, тривали дискусії, які часом виходили і на вулиці.

На сьогодні офіційно внесені до Верховної Ради України і розглядаються в комітеті з питань науки і освіти три проекти нової редакції Закону України «Про вищу освіту», зареєстрований народними депутатами Ківаловим С.В., Калетніком Г.М., Сорокою М.П., підготовлений народними депутатами Яценюком А.П., Кличком В.В., Тягнибоком О.Я., Гриневич Л.М.. Поданий народним депутатом України Балогою В.І.). Зміст проекту С. Ківалова, Г. Калетніка, М. Сороки відповідає документу, який розроблявся під егідою профільного міністерства. Проект А. Яценюка та інших є дещо зміненою версією проекту, що раніше подавався А. Яценюком і Л. Оробець, а

проект В. Балого представлений на основі тексту, який підготувала група під керівництвом ректора НТУ «КПІ» М. Згуровського.

Всі законопроекти містять окремі положення, що заслуговують на увагу. Найбільш обґрунтованим є проект Закону, внесений Ківаловим С.В., Калетніком Г.М., Сорокою М.П., спрямований на розв'язання ключових проблем модернізації вищої освіти України.

На відміну від інших законопроектів, цей проект закону оптимально прописує систему управління вищим навчальним закладом, що демократизує управління ВНЗ і закріплює їхню автономію, зокрема, роль студентського самоврядування, ВНЗ набувають можливості додатково до ЗНО, вводити власні випробування для абітурієнтів. Крім того, в якості альтернативи ЗНО для абітурієнтів, які планують здобувати освіту за рахунок фізичних та юридичних осіб, з'являється можливість здачі іспитів в самому вузі.

Однією з головних відмінностей законопроекту, внесеного В. Балогою, від проекту С. Ківалова та співавторів є введення додаткового органу управління освітою – Національного агентства з якості вищої освіти. Статус агентства є суперечливим.

Подібним чином А. Яценюк та співавтори вибудовують і управління діяльністю ВНЗ. Вищим органом управління стає Наглядова рада вищого навчального закладу.

Треба шукати компроміси при аналізі 3-х законопроектів.

УХВАЛИЛИ: Інформацію прийняти до відома. Обговорити проекти на факультетах, кафедрах університету.

IV. СЛУХАЛИ: Про оголошення конкурсу на посаду проректора з наукової роботи (доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор І.Ф. Прокопенко).

УХВАЛИЛИ: Призначити на посаду проректора з наукової роботи доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри російської та світової літератури О.А. Андрущенко.

V. СЛУХАЛИ: Звіт про роботу спеціалізованої вченої ради Д 64.053.04 (заступник голови спеціалізованої вченої ради, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи С.Т. Золотухіна).

1. Наказом МОНмолодьспорту України від 31 березня 2011 року № 282 спеціалізованій вченій раді надано право на період до 31 березня 2014 року проводити захисти дисертацій за спеціальностями:

13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки; 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти; 13.00.09 – теорія навчання

2. За звітний період спеціалізована вчена рада провела 12 засідань, на яких проведено захист 5 докторських (3 - зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки; 2 - зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти) та 19 кандидатських (зі спеціальностей: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки – 5; 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти – 11; 13.00.09 – теорія навчання - 3) дисертацій (22 дисертації написано українською мовою, 2 – російською мовою), прийнято до захисту 6 докторських (3 – зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти; 3 - зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки) та 23 кандидатських (12 – зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти; 4 - зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки; 7 – зі спеціальності 13.00.09 – теорія навчання) дисертацій.

3. Немає відхилених докторських і кандидатських дисертацій.

4. Загальна кількість засідань – 12, серед яких 2 – організаційних.

5. Немає членів спеціалізованої ученої ради, які відвідали менше половини засідань ради.

УХВАЛИЛИ: Інформацію прийняти до відома.

VI. СЛУХАЛИ: Звіт про роботу спеціалізованої вченої ради Д 64.053.07 (голова спеціалізованої вченої ради, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії М.Д. Култаєва).

1. Наказом ВАК України від 27. 05. 2010 № 299 спеціалізованій вченій раді надано право на період до 27 травня 2013 року проводити захист дисертацій за спеціальностями:

09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури;

09.00.10 – філософія освіти.

2. За звітний період спеціалізована вчена рада провела 19 засідань, на яких проведено захист 3 докторських (2 - зі спеціальності 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури, 1 - зі спеціальності 09.00.10 – філософія освіти) та 7 кандидатських (3 - зі спеціальності 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури, 4 - зі спеціальності 09.00.10 – філософія освіти) дисертацій (з них докторських 2 та кандидатських 7 дисертацій написано українською мовою), прийнято до захисту 3 докторських (1 зі спеціальності 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури та 2

зі спеціальності 09.00.10 – філософія освіти) та 5 кандидатських (3 зі спеціальності 09.00.10 – філософія освіти та 2 зі спеціальності 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури) дисертацій; прийнято до попереднього розгляду 1 кандидатську дисертацію зі спеціальності 09.00.10 – філософія освіти.

3. Відхилених докторських і кандидатських дисертацій не має.

4. Проведено 19 засідань.

5. Не має.

УХВАЛИЛИ: Інформацію прийняти до відома.

ВІ. СЛУХАЛИ: Звіт докторанта третього року навчання кандидата юридичних наук, доцента Оксани Михайлівни Пономаренко (перевіряючі: доктор історичних наук, професор В.Я. Білоцерківський, доктор філософських наук, професор М.В. Триняк).

За час знаходження у докторантурі за період з 01. 10. 2010 по 01.03. 2013 р. мною було зроблено наступне:

По-перше, підготовлено обґрунтування теми дисертації та розроблена її структура. Дисертація за спеціальністю 12.00.03 з теми: "Теоретичні проблеми регулювання сімейних відносин" складається з п'яти розділів, вступу, висновків та списку літератури.

По-друге, підготовлена рукопис дисертації приблизно на 60 %. Загальний обсяг виконаної роботи складає 222 аркуша (11 друкованих аркушів).

Робота над розділом 1. "Загальна характеристика сімейних відносин" виконана повністю.

Робота над розділом 2. "Нормативне регулювання сімейних відносин" виконана повністю.

Робота над розділом 3 "Договірне регулювання сімейних відносин" виконана повністю.

Робота над розділом 4. Загальні положення про сімейно- правові договори виконана на 50%.

Робота над розділом 5. "Характеристика окремих видів сімейно-правових договорів" виконана на 20 %.

Закінчення роботи над дисертацією планується у 2013 календарному році.

По-третє, робота над монографією "Теоретичні проблеми регулювання сімейних відносин" здійснена на 60%. Опублікування монографії планується у наприкінці 2013 року.

По-четверте, було опубліковано (у тому числі знаходяться у редакції) 24 наукових праці. З них: 15 наукових статей у фахових виданнях, 1 наукова стаття у закордонному виданні, один розділ у колективної монографії та тези 7 наукових доповідей.

По-п'яте, апробація проведеної наукової роботи була здійснена на 7 наукових конференціях.

- УХВАЛИЛИ:**
1. Звіт докторанта третього року навчання кандидата юридичних наук, доцента О.М. Пономаренко затвердити.
 2. Врахувати побажання.

ВІС. СЛУХАЛИ: Звіт докторанта третього року навчання кандидата педагогічних наук, доцента Олени В'ячеславівни Москаленко (перевіряючі: доктор педагогічних наук, професор В.І. Гриньова, доктор філософських наук, професор Н.В. Радіонова).

За час знаходження у докторантурі за період з 01.10.2010 по 01.03.2013 р. мною було зроблено наступне:

По-перше, підготовлено обґрунтування теми дисертації та розроблена її структура. Дисертація за спеціальністю 12.00.05 з теми: "Принципи соціального страхування в сучасних умовах господарювання" складається з п'яти розділів, вступу, висновків та списку літератури.

По-друге, підготовлена рукопис дисертації приблизно на 80 %. Загальний обсяг виконаної роботи складає 222 аркуша (11 друкованих аркушів).

Робота над розділом 1. "Право на соціальний захист" виконана повністю.

Робота над розділом 2. "Загальні засади соціального страхування" виконана повністю.

Робота над розділом 3. "Поняття, види й динаміка правовідносин із загальнообов'язкового державного соціального страхування" виконана повністю.

Робота над розділом 4. "Суб'єкти правовідносин із загальнообов'язкового державного соціального страхування" виконана повністю.

Робота над розділом 5. "Об'єкт і зміст правовідносин із загальнообов'язкового державного соціального страхування" виконана на 20 %.

Закінчення роботи над дисертацією планується у 2013 календарному році.

По-третьє, робота над монографією «Основні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування в умовах ринкової економіки» здійснена на 100%. Опублікування монографії планується в березні 2013 року.

По-четверте, було опубліковано (у тому числі знаходяться у редакції) 29 наукових праці. З них: 17 наукових статей у фахових виданнях, 1 наукова стаття у закордонному виданні, один розділ у колективної монографії та тези 11 наукових доповідей.

По-п'яте, апробація проведеної наукової роботи була здійснена на 11 наукових конференціях.

- УХВАЛИЛИ:**
1. Звіт докторанта третього року навчання кандидата педагогічних наук, доцента О.В. Москаленко затвердити.
 2. Врахувати побажання.

ІХ. СЛУХАЛИ: Про затвердження тем дисертаційних досліджень (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

1. Затвердити теми докторських дисертаційних робіт:

- Вавілової І.В.:* «Філософія для дітей як дидактичний проект».
- Васильєвої С.О.:* «Розвиток ідеї формування професійного статусу вчителя у вітчизняній педагогічній теорії та практиці (друга половина ХХ століття)».
- Гринченка І.Б.:* «Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури засобами інформаційних технологій».
- Горбенку О.В.:* «Теоретико-методологічні засади системи професійної освіти фахівців у сфері фізичної культури і спорту України».
- Життєнкової Н.В.:* «Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів природничо-математичних дисциплін до застосування технологій візуалізації у навчальному процесі старшої школи з використанням хмарних сервісів»
- Корнільєвої Л.М.:* «Романтическая основа поэзии Роберта Саути».

2. Затвердити теми кандидатських дисертаційних робіт:

- Білецького О.М.:* «Мотивація навчання як чинник розвитку професійної Я-концепції майбутніх психологів».
- Білоус І.М.:* «Семантичні та прагматичні особливості дискурсу фітнес-занять в англomовному комунікативному просторі».
- Бучинського А.В.:* «Організація самостійної роботи студентів гуманітарних факультетів на основі використання інформаційних технологій».
- Василенко Я.О.:* «Я-тілесне в структурі Я-концепції підлітка».
- Гонтаренко І.С.:* «Формування проектної компетентності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін педагогічних коледжів засобами Інтернет-ресурсів».
- Грачової І.В.:* «Творчество Юлия Кима: темы, жанры, образы».
- Зубенко С.О.:* «Идейно-художественное своеобразие поэтического творчества П.Г. Антокольского».

- Медведєвої Н.О.:* «Сегментовані висловлювання: синтаксис, семантика, прагматика (на матеріалі сучасного художнього дискурсу)».
- Мікляєвої Г.М.:* «Рольовий підхід у психокорекції тривожності молодших школярів».
- Найчук В.В.:* «Особливості модально-специфічної пам'яті в процесі розвитку естетичного сприйняття у молодших школярів».
- Резнікової В.А.:* «Лирика Ф.Н. Глинки (Идейно творческая эволюция и жанрово-стилевое своеобразие)».
- Табачник І.Г.:* «Ставлення до здоров'я у системі ставлень юнаків з тютюновою залежністю».
- Терехової Н.Л.:* «Формування комунікативної майстерності майбутніх учителів початкових класів засобами ігрових методик навчання».
- Чубукіної О.В.:* ««Непостоянная фортуна, или Похождения Мирамонда» Ф.А. Эмина как роман-самоиспытание».
- Шевченко А.Г.:* «Идейно-художественное своеобразие лирики Багрицкого».
- Юткало С.Ю.:* «Проблема формування авторитету вчителя у вітчизняній педагогічній думці (друга половина ХХ століття)».

Х. СЛУХАЛИ: Про затвердження концепції діяльності Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди щодо надання освітньої послуги у сфері вищої освіти з підготовки іноземних громадян за акредитованими напрямками, спеціальностями з ліцензованим обсягом освітньої послуги 220 осіб (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

УХВАЛИЛИ: концепцію затвердити.

ХІ. СЛУХАЛИ: Допустити до участі в конкурсі на обрання у члени-кореспонденти Міжнародної академії наук педагогічної освіти доктора наук з фізичного виховання та спорту, професора Козіну Ж.Л.

УХВАЛИЛИ: Рекомендувати до участі в конкурсі на обрання в члени-кореспонденти Міжнародної академії наук педагогічної

освіти доктора наук з фізичного виховання та спорту,
професора Козіну Ж.Л.

ХІІ. СЛУХАЛИ: Про висунення кандидатур з числа молодих учених, які мають значний науковий доробок та можливість проводити наукові дослідження, на призначення стипендій Кабінету Міністрів України для молодих учених на 2013 – 2015 р. (учений секретар університету, кандидат філологічних наук, доцент Т.І. Тищенко).

УХВАЛИЛИ: Висунути кандидатуру Житеньової Наталі Василівни, доцента кафедри інформатики на призначення стипендії Кабінету Міністрів України для молодих учених на 2013 – 2015 рр.

Висунути кандидатуру Горячевої Тетяни Вікторівни, викладача кафедри російської та світової літератури на призначення стипендії Кабінету Міністрів України для молодих учених на 2013 – 2015 рр.

ХІІІ. СЛУХАЛИ: Про рекомендацію до друку (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

УХВАЛИЛИ: Рекомендувати до друку науковий збірник «Педагогіка і психологія» № 43.

Голова вченої ради

І.Ф. Прокопенко

Секретар вченої ради

Т.І. Тищенко